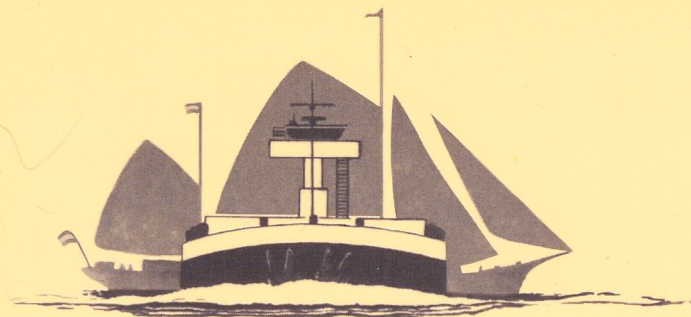

99-I

VERENIGING "DE BINNENVAART"

HANSWEERT, Kleine Sluis

BINNENVAART IN ZEELAND

BINNENVAART IN ZEELAND

Zeeland, een provincie met veel water, heeft sinds de aanleg van de Deltawerken een hele grote verandering ondergaan. Niet alleen door het afsluiten van de zeegaten met hoge dijken, met daarop brede wegen zodat het autovervoer veel meer mogelijkheden kreeg. Ook voor de scheepvaart heeft de voltooiing van het Deltaplan grote gevolgen gehad, bijvoorbeeld de aanleg van het Schelde-Rijnkanaal heeft grote gevolgen gehad voor de scheepvaart in Zeeland. Met het schrijven van dit boekje wil ik de lezer (kijker) een overzicht geven, door middel van een aantal foto's, hoe het beeld een aantal jaren geleden werd bepaald door een grote variatie aan schepen. Veel sleepschepen, met uiteraard ook de (stoom)sleepboot, maar ook de kleinere schepen zoals spitsen, luxe-motors, tjalken en klippers met ingebouwde motor, ze zijn bijna allemaal uit de vaart verdwenen. Ook de beurtvaart en de provinciale veerdiensten (met uitzondering van Kruiningen-Perkpolder en Vlissingen-Breskens) behoren tot het verleden. De oude sluis in Wemeldinge is jachthaven, de sluizen in Hansweert zijn gedempt, de Oostkolk in Terneuzen is parkeergarage, maar daarmee kunnen we niet zeggen dat de vaart is stilgelegd. Want er zijn nieuwe en grotere sluizen gebouwd, die voldoen aan de afmetingen en eisen van de moderne binnenvaart. Het schip en het water blijven toch bepalend in Zeeland. Ook op het Zeeuwse water geldt: Vervoer over water, het blijft de beste weg!

Theo Zondag / Scheemda, januari 1999

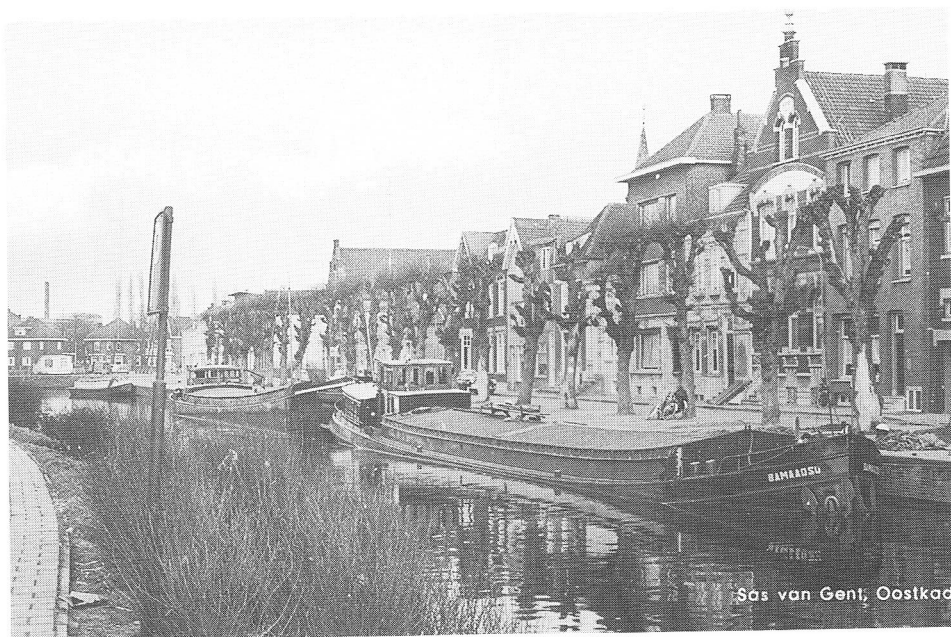

Binnenvaart in Zeeland vereist de nodige vakkennis. Men heeft te maken met getij en ontmoet op de Westerschelde de zeevaart. Op deze foto liggen naast de FLUVIALE 41 nog vier schepen te wachten tot de sluis te Hansweert open gaat. Buiten passeert een zeeschip richting Vlissingen.

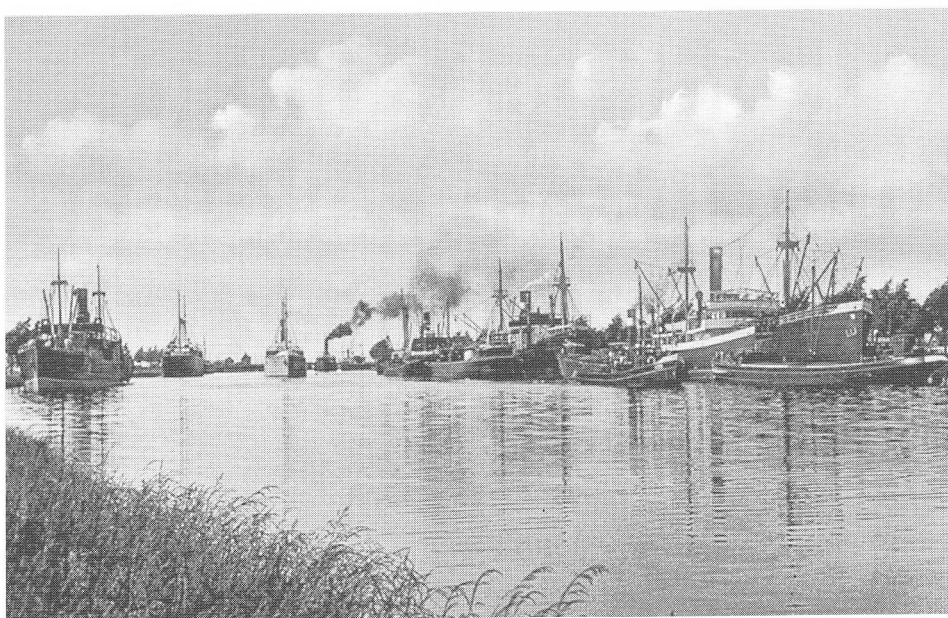
SAS VAN GENT. CO&P. SUIKERFABRIEK EN GLUCOSEFABRIEK

De bietencampagne is hier in Sas van Gent nog in volle gang. Er liggen een paar schepen te lossen en een aantal schepen liggen tegenover de fabriek op lossing te wachten. Ook zien we hier nog zeilschepen met wellicht ook al motorvoortstuwing.

Sas van Gent, Oostkade

Een nog vrij recente foto uit Sas van Gent (1970). De luxe-motor BAMAADSU is met zijn tijd meegegaan gezien de verhoogde dekken. Dat leverde per cm inzinking gauw een twee ton laadvermogen op, maar de schepen werden er niet mooier van.

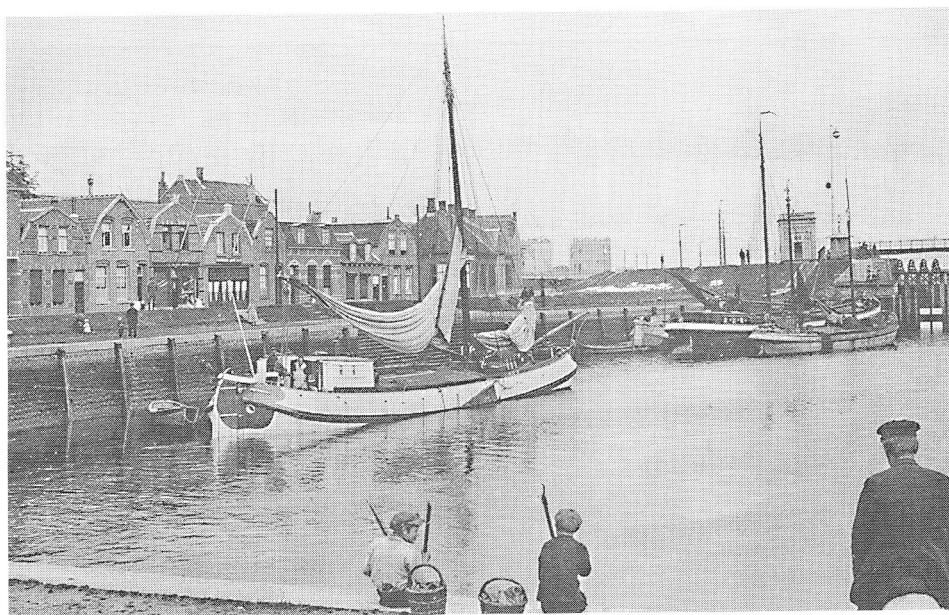

Een zeer levendig beeld op het kanaal binnen de sluizen in Terneuzen. Dat zee- en binnenvaart hier samen een functie hebben, is te zien aan de verschillende schepen langsij de zeeboten. We zijn nu zestig jaar verder, maar Terneuzen is nog steeds een belangrijke haven voor zowel zee- als binnenvaart.

Terneuzen. Vluchthaven

Nogmaals een foto uit 1949 van de vluchthaven van Terneuzen. Rechts een tjalk, met als buurman een mooi klippertje met een lage roef. Links ligt zo te zien een motorschip, maar wat het schotwerk buiten aan het schip voor functie heeft blijft voor mij een raadsel. (Wie het weet kan het doorgeven aan de redactie).

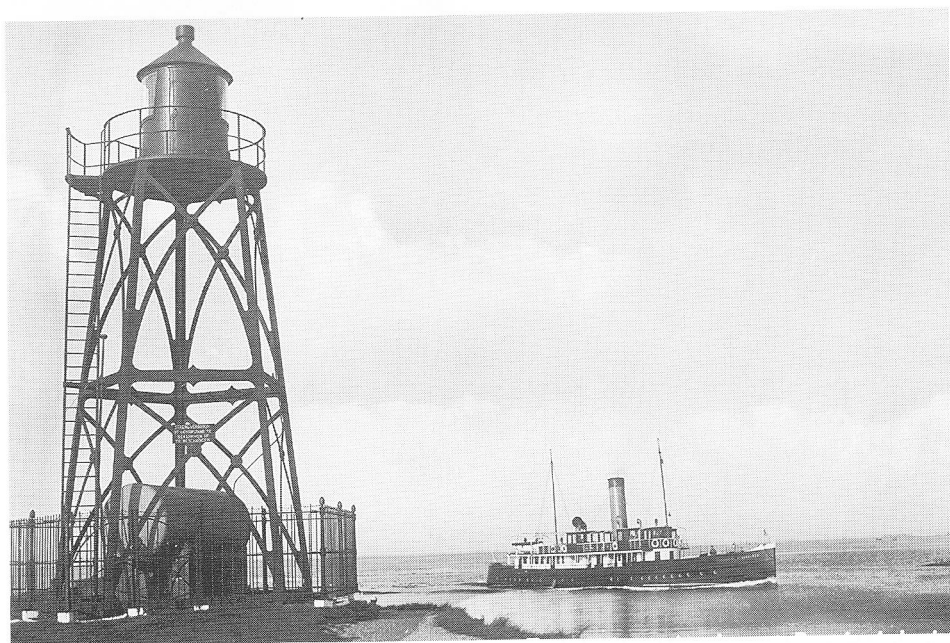

Van de vier schepen in de Oostkolk van Terneuzen is het toch wel de mooie witte tjalk die hier de show steelt. Zie de prachtige lijnen van het schip. Aangezien de volgboot nog in het water ligt, rijst het vermoeden dat de reis niet over zee gaat, maar met zo'n vlot geladen schip zou dat gemakkelijk kunnen. Deze foto is van 1921.

Terneuzen, Oostkolk

Een ander plaatje van vrijwel dezelfde plaats, maar dan 28 jaar later. Men mag concluderen dat er op het water meer is veranderd dan aan de huizenrij aan de wal. Wel is het mooie stenen gebouwtje bij de brug verdwenen.

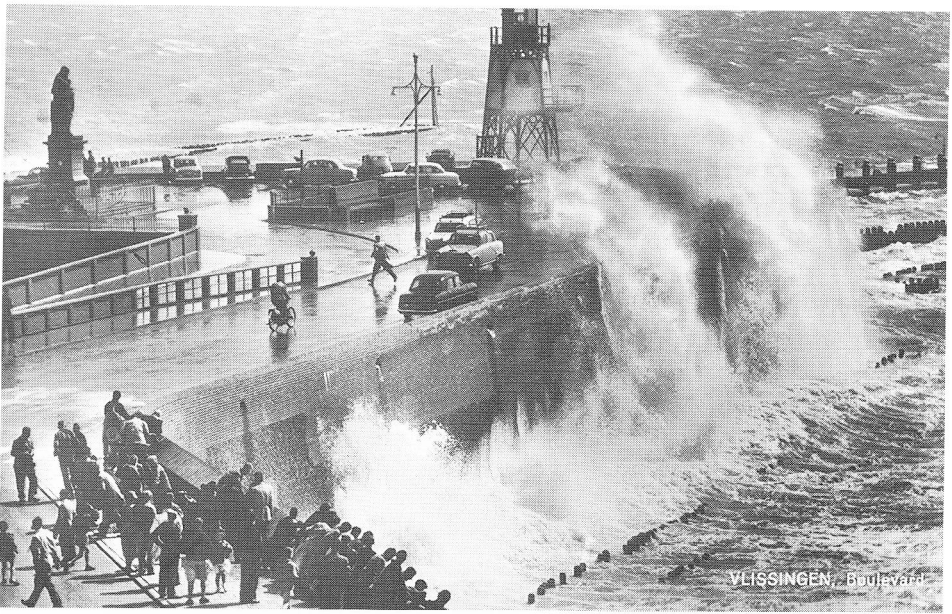

De provinciale boot die een veerdienst onderhoudt tussen Terneuzen en Hoedekenskerke, loopt hier de haven binnen. Hoe vaak zou deze boot de vuurtoren op de kop van de haven gepasseerd zijn?

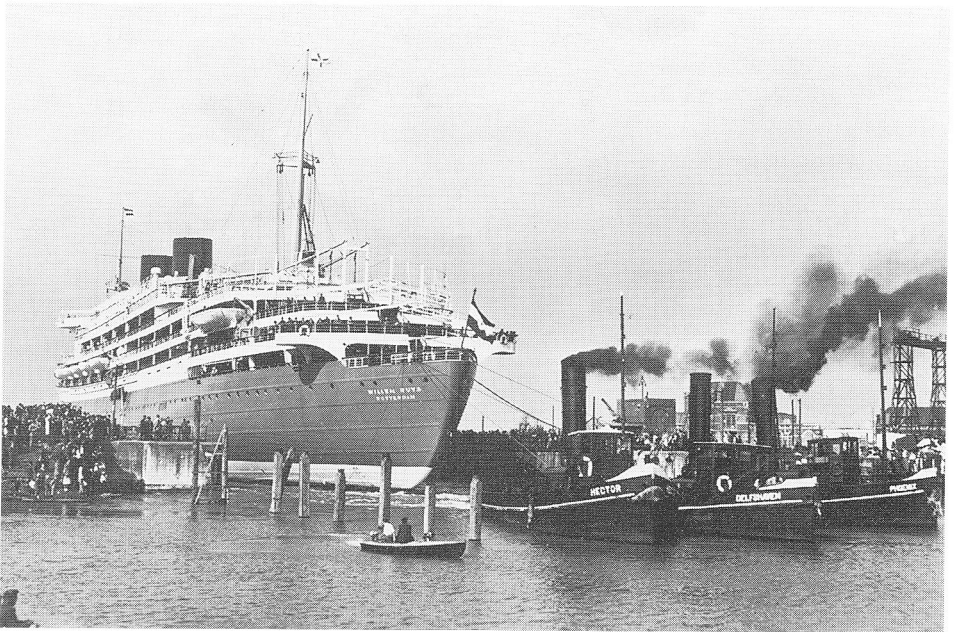

Zierikzee, Provinciale boot „Luctor“

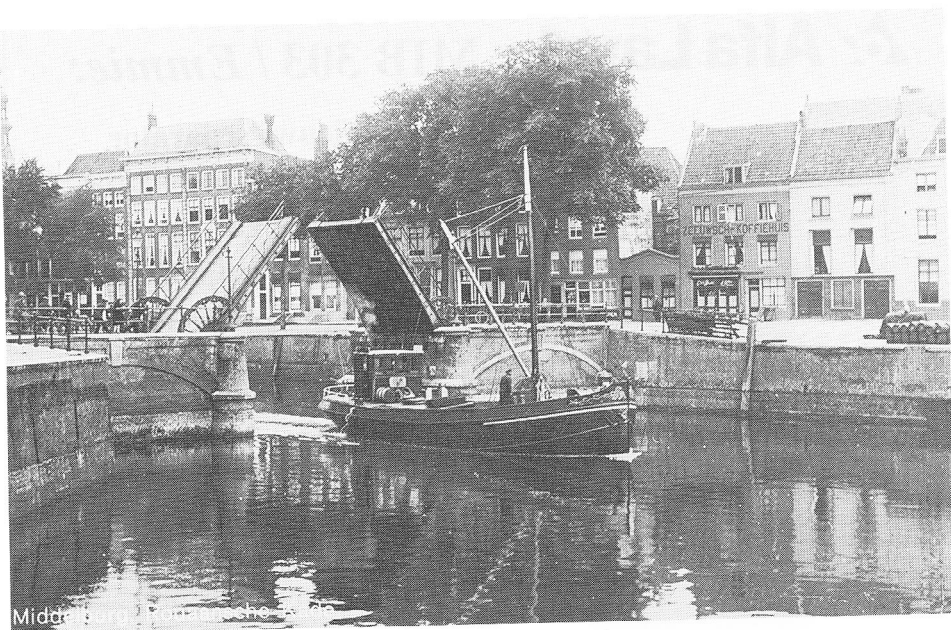
Een plaatje vol nostalgie, met windenergie aan de wal en stoomenergie op het water. LUCTOR ET EMERGO staat op de boeg van de provinciale boot te lezen. Maar door de Delta-werken bleef ook deze boot niet varen. Het is 1949 als deze plaat is vastgelegd.

Een altijd boeiend schouwspel bieden de hoog opspringende golven, bij de boulevard in Vlissingen.

De onderste foto laat zien hoe de WILLEM RUYS door drie stoomsleepboten uit de sluis wordt getrokken. Het schip van 21.000 ton en 3.2000 pk, zal ook zeker menigmaal de kop in de hoge golven hebben gestoken. Wat waren we destijds, in 1947, trots op zo'n zeekasteel.

Middelburg

De beurtman heeft het laad- en losgerei klaar staan om zo gauw het is afgemeerd aan de Rouaanse Kade in Middelburg, te kunnen laden en lossen. Ook de luiken zijn al opengelegd. Let op het mooie loofwerk op de boeg en het golvend koelwater.

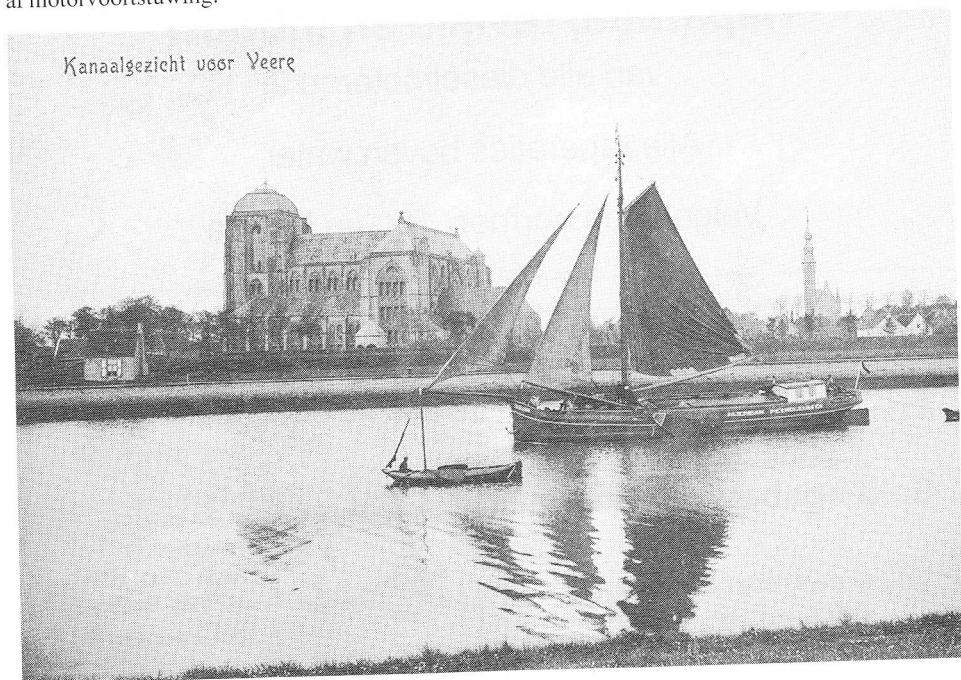

Middelburg, Rouaanse Kade

Een mooi beeld van een stukje bedrijvigheid aan de Rouaanse Kade in Middelburg. Hoogstwaarschijnlijk zijn het balen bakkersmeel die hier aan de schaar worden gepikt en met eigen losgerei aan de wal wordt gezet. Let op de bok aan de wal; die is op schouderhoogte zodat de sjouwer de balen gemakkelijk op de schouder kan nemen.

Nogmaals Middelburg. Hier duurt het zeker wat langer voordat de Zeeuwse klipper NIEUWE ZORG uit Andel geladen is. Maar eenmaal geladen is het niet meer afhankelijk van de wind, want het heeft al motorvoortstuwing.

Een zeer oud plaatje, uit 1915, genomen aan het Kanaal door Walcheren. Het Friese maatkastje gaat onder vol tuig naar de sluis even verderop. Alhoewel het schip een gewone Friese luikenkap heeft, doet het opschrift op het zijboord, American Petroleum Co., vermoeden dat het hier gaat om olie- vervoer. Het bootje op de voorgrond is vermoedelijk een aardappel- en groente parlevinker.

Buitenhaven, Hansweert

Wat we hier zien in de buitenhaven van Hansweert, zijn zeilschepen met hoge masten of sleepschepen met een stoomsleepboot. Het was een speciale Zeeuwse manier dat de schepen naast elkaar (gespreid) gesleept werden, niet gekoppeld maar een aantal meters van elkaar. Bij het binnenlopen van een haven liet men de schepen dan tegen elkaar vallen.

Foto: Archief Jaap Boersema

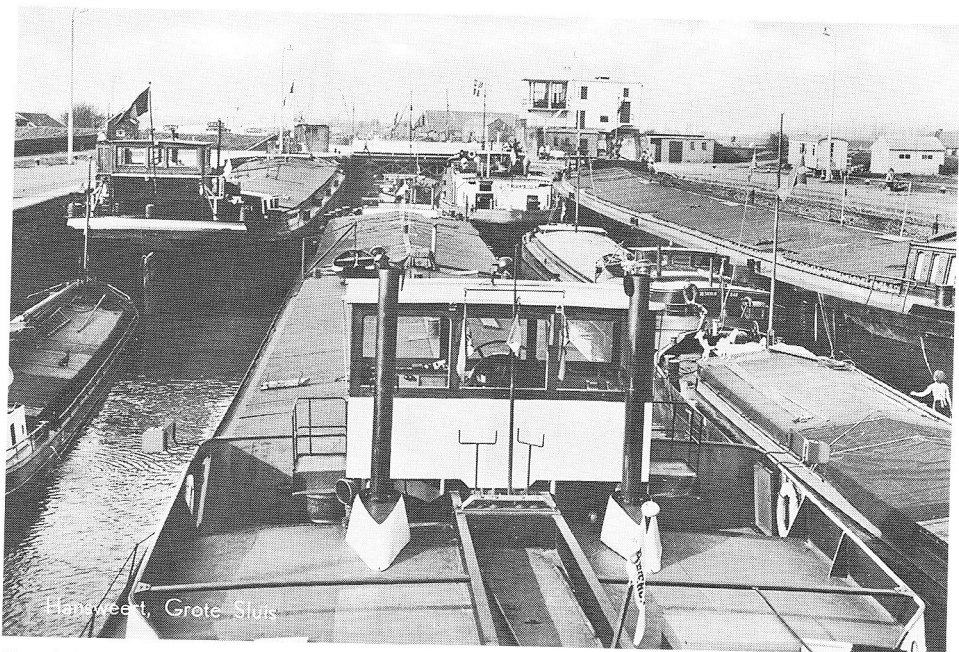
Hansweert, Buitenhaven

Een drukte van belang in de buitenhaven van Hansweert. Het wachten is op groen licht voor de sluis om dan op beurt van aankomst in te varen.

Hansweert, Kleine Sluis

De kleine sluis in Hansweert vol met in ieder geval vier verschillende scheeptypen. Het is een beeld uit het begin van de vijftiger jaren. De lege kempenaar over bakboord heeft nog een open stuurstand met liggend wiel en heeft zijn domicilie in Antwerpen. Op de spits in het midden lees ik op de zijkant van de stuurhut 'SPES - Rotterdam'. De grote pijp op de machinekamer doet nog niet denken aan een 165 GM.

Hansweert, Grote Sluis

Een sluis vol met grote en kleine schepen. Er kan haast geen roeiboort meer bij, hetgeen aangeeft dat de sluismeester de sluis goed heeft ingedeeld.

Een sluis is vaak een ongewenst obstakel voor de schipper, maar het geeft gelijktijdig de gelegenheid om wat proviand in te slaan. De middenstand kwam toen deze foto werd genomen nog met de mand aan de arm zijn waren aan boord brengen. Het sleepschip SPAARHOORN is geladen met cokes.

Foto: Archief Jaap Boersema

Er is weinig te doen op het kanaal. Het is begin vijftiger jaren, als het zandaakje op de foto wordt gezet. Zo te zien is er wel wat onderhoud nodig aan het scheepje, maar alles zit er nog op en aan. Deze scheepjes werden veel gebruikt op de beneden rivieren voor het vervoer van riet, griendhout, zand, stenen en andere goederen.

Foto: Archief Jaap Boersema

Een wel heel oud plaatje van de toen grote sluis in Wemeldinge. Op de voorgrond een visserman en daarachter twee fraai gelijnde klippers, met volledig tuig en diep afgeladen. De klipper over bakboord heeft vermoedelijk bieten geladen.

Foto: Archief Jaap Boersema

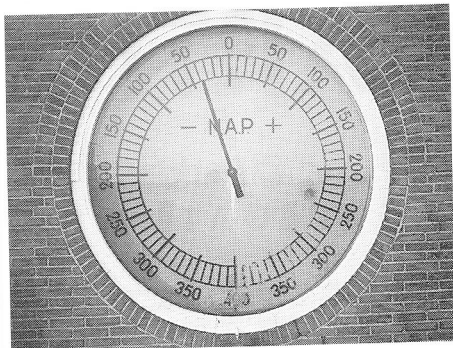
Een heel rustig plaatje van een vlot geladen kast, dat vastgemaakt aan de lege voorganger de sluis verlaat in Wemeldinge. De reddingsboeien liggen gereed op het liggend stuurwiel om in geval van nood te gebruiken.

Het is ruim vijftig jaar geleden dat dit beeld is vastgelegd vanaf het sluishoofd van de Oostsluis in Wemeldinge. Dat bij deze schepen de motorisering nog niet heeft plaatsgevonden is wel te zien aan de sleepdraden, die netjes opgeschoten klaar liggen om aan de sleepboot vast te maken.

Dat de tankvaart een behoorlijke bijdrage levert aan de vaart door Zeeland is duidelijk. Hier in de sluis van Wemeldinge liggen twee tankers in schutting. De MANDELZON toont achterop de Belgische vlag. Op de spits ernaast lezen we de naam MARIA-MADINE.

Voor de lezers die regelmatig Wemeldinge passeerden zullen bovenstaande foto's bekend voorkomen. Het betreft hier de Oude Wacht met peilschaal op het voormalige sluiscomplex te Wemeldinge.

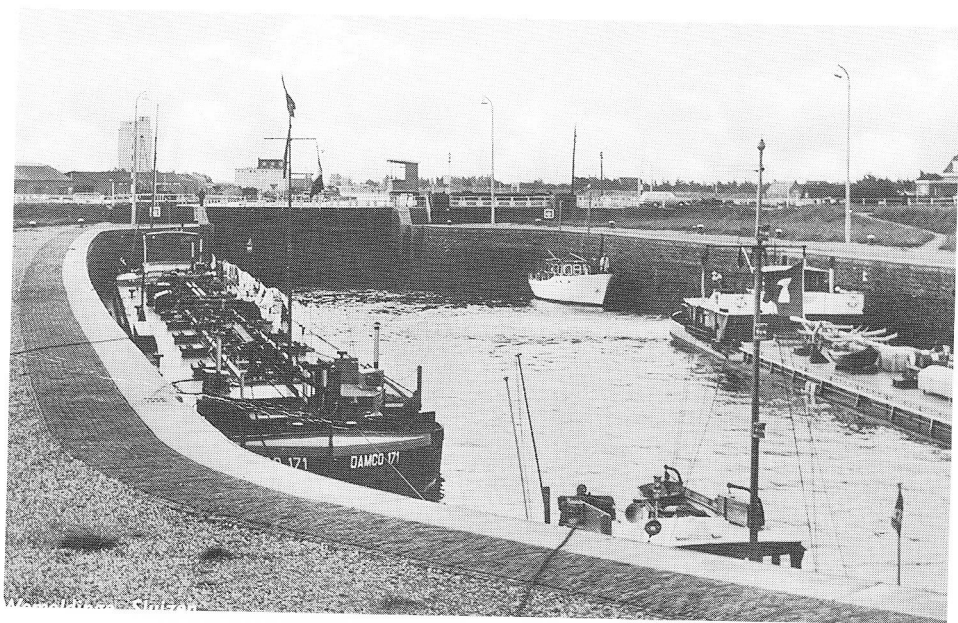
Foto's: Jan Dijkema

Vanuit de lucht gezien is Wemeldinge en het sluiscomplex ook best een kijkje waard. Het gaat er allemaal rustig aan toe in het toeleidingskanaal naar de sluizen. Alleen het oliebootje heeft het schijnbaar nogal druk.

Wemeldinge, Kleine Sluis. De ambtenaar op het dienstvaartuig, staat er keurig geuniformeerd bij met de handen op de rug. De man met alpinopet en in Belgisch overal heeft een wat andere houding, maar ik weet zeker dat ze allebei de gebeurtenissen bij de sluis met belangstelling volgen. Als laatste vaart de motor JACOBA de sluis binnen.

Hier zien we hoe de geladen tanker richting de geopende sluisdeuren stuurt om zijn reis te vervolgen. Hoewel deze foto vrij jong is zien we toch dingen die reeds helemaal tot het verleden behoren, zoals het sleeptankschip DAMCO 171, maar ook de sluisen te Wemeldinge zelf. Let ook eens op het fraai gelijnde jacht, achter in de sluis.

WEMELDINGE. Steiger en Buitenhaven

De fotograaf heeft op deze beide foto's goed willen weergeven hoe groot de drukte kan zijn voor de sluis in Wemeldinge. Er zijn meerdere dingen die opvallen. Ik bedoel de parlevinker met roeiboort, en de zorgvuldig dicht geschalkte en gesjorde luxe-motor. Ook de beide sleepboten tonen duidelijk hun gezicht. Vele van deze schepen zullen gelijktijdig met het tij door Zeeland zijn gevaren.

WEMELDINGE, Buitenhaven

Vluchthaven Zijpe bij Bruinisse

De Vluchthaven Zijpe bij Bruinisse. Een kempenaar als deze, zou je vandaag de dag nog tegen kunnen komen op onze binnenwateren, maar het oliebunkerbootje is volledig uit beeld verdwenen. Een kennis van ons met een modern schip bunkert dertig ton olie in één keer. Een heel verschil met toen.

Vluchthaven, Bruinisse.

Het poststempel vermeldt 1947, en de afzender wenst de ontvanger een gelukkig nieuwjaar. Hiermee is het moment van deze foto ongeveer vastgelegd. Het is een drukte van belang in de vluchthaven van Bruinisse. Is het zondagsrust, tij-stoppen of slecht weer, wie weet het?

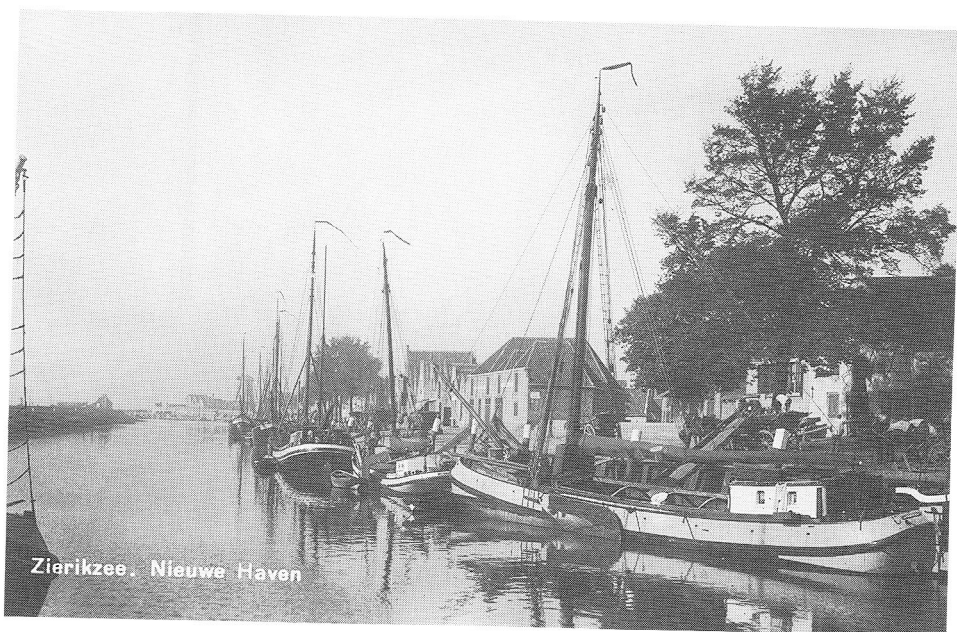
Zierikzee, Zuid Havenpoort.

Zierikzee, Zuid Havenpoort. De klipper op de voorgrond heeft het zeil en de fok klaar liggen om die bij te zetten als er gevaren moet worden. Om de haven uit te komen kan hij gebruik maken van de zijschroef. De beurtman aan de overzijde zal zodra hij vlot komt wel vertrekken. De deklust zit al onder de kleden, zo te zien een volle last. Na de aanleg van vaste walverbindingen en de opkomst van de auto is dit wel anders geworden.

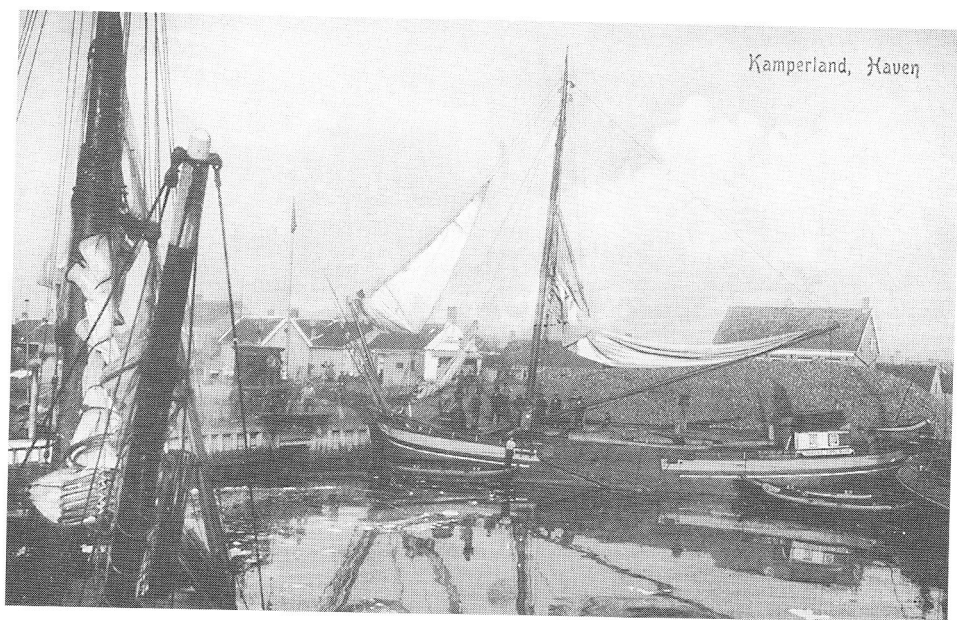
Zierikzee, Havengezicht

Het is alles rust en vree in Zierikzee, tenminste dat doet deze foto uit 1957 vermoeden. Op de klipper staat de deur van de stuurhut open, hetgeen er op wijst dat het schip nog wel wordt bewoond. De beurt-motor op de tweede plaats is half geladen of gelost. Dus is er nog leven, maar de rust blijft de sfeer bepalen.

Bieten ladende schepen in Zierikzee. De aanvoer gebeurde nog met paardentractie. Rechts de tjalk REMMINA van schipper Voordenwind uit Wildervank.

Foto: Archief Jaap Boersema

Kamperland, waar de klipper NIEUWE ZORG uit Made voor de wal ligt. Op de wal ligt nog een enorme berg bieten, gereed om te verschepen.

Foto: Archief Jaap Boersema

Toen men in het midden van de vijftiger jaren is begonnen met de realisering van de Deltawerken, heeft dat voor de scheepvaart grote veranderingen teweeg gebracht. De grote doorgaande routes zijn veel drukker geworden, maar de provinciale vaart is er bijna geheel door verdwenen. Maar zoals deze foto laat zien, hebben de Deltawerken ook veel werk voor de scheepvaart gebracht.

s.v.p. hierlangs afknippen

Ik meld mij aan als lid van de Vereniging 'De Binnenvaart'

naam voorletters

adres postcode

plaats telefoon

geboortedatum..... scheepsnaam

datum

handtekening

Postadres: Vereniging 'De Binnenvaart', Postbus 138, 4880 AC Zundert
Postgiro: 625.93.87